

Інтерв'ю з Ольгою Михайлівною Григориченко

Інтерв'юєри: Р. Кушнірук, І.М. Майданець, Г.С. Марчук.

Респондент: Ольга Михайлівна Григориченко, 1958 р.н., с. Веселе Луцького району.

Дата і місце: 7 квітня 2013 р., с. Веселе Луцького району Волинської області.

Транскрипт інтерв'ю: Іраїда Майданець.

О.М. Григориченко [далі – О.Г.]: Там багато циган знищили. Вони там жили. Багато, десь сімей 40. І скільки, я точно не знаю, не хочу вам брехати. Оце Митка, та добре знає. Мені розказували: вони наїхали. Там таке було, і дітки маленькі. Там одна баба вобще була з грудною дитиною. Там і діти і взросли, все, яке хоч, всьо на місці, всьо на кучу зложили. Тікають, все одно догонять. І діти, її взросли і всьо на місці. Всьо на кучу позложували.

Я не можу даже це висказати. Я так чула, так люди розказували. Як батьки мої, я чула, дуже тяжко.

Г.С. Марчук [далі – Г.М.]: А хто їх побив, не казали?

О.Г.: Немці.

Г.М.: Німці? Бандерівці? Бульбаші? Українці?

О.Г.: Немці.

І.М. Майданець [далі – І.М.]: А вони що, викопали спочатку яму, а потім людей кидали?

О.Г.: Да.

І.М.: А хто викопував яму? Німці самі викопували чи людей заставляли?

О.Г.: Люди. Самі, наші мужчини там робили, заставляли, викопували все, ну хто тікав, всі равно стріляли. Добивали. То вже люди кажуть, то біля лісу падали, то там, то, каже, вже собирали.

Г.М.: Нас, власне, цікавить якраз отакі моменти, що коли нищили ромів, розстрілювали і іменно то все по Видерті там.

О.Г.: То багато, то я кажу, що 40 ілі скільки сімей. Таня добре знає. Там дуже багато.

І.М.: А як вони, що, оточили, позбирали разом і вбили?

О.Г.: Да. Збирали разом. Хто сумів тікати, то втік, все рівно. Там, люди сказали.

Ні, одна спаслася. Там тільки спасли уже українці 5 чи 6 отаких во діточок. Сховали українці цих діточок. Всьо, то шо осталося.

І.М.: А у Вас маму чи бабу там поховали?

О.Г.: Бабу. Це мамина мама.

Г.М.: А як вона звалася?

О.Г.: Марія. А маму Ольга.

І.М.: Ту бабцю тоже там?

О.Г.: Бабу, кажуть, за колеса закачували о в неї гарні коси були то, кажуть, зачепили ту косу за колеса, закачували у віз, дуже гарні коси в неї були і так тягнули до теї ями.

І.М.: А кого там спасли?

О.Г.: Це мою маму спасли.

І.М.: А де вона переховувалася?

О.Г.: У людей.

І.М.: А в кого то пальчики були перебиті?

О.Г.: В мами моєї. Отако пальці сікли.

Г.М.: Коли вона в ямі була, і вони штиками перебивали?

О.Г.: То мою маму й спасли. Во! Це мою маму й спасли. Люди спасли, а люди спасали руку.

І.М.: То повністю всі пальчики?

О.Г.: Ні. Цього пальчика не було, цього.

Г.М.: І де вона переховувалася там?

О.Г.: У людей.

І.М.: А мама як писалася?

О.Г.: Бузла Ольга Андріївна.

Т.: А дівоче?

О.Г.: Юзепчук Ольга Андріївна.

Г.М.: А на цукровому родичі є?

О.Г.: Там багато сімей. Це мої мами братиха живе на сахарному. А тут тоже вся родня. Племянніки тут живуть. Оце ж Митка – моєї мами двоюрідна сестра.

І.М.: А вони у Видертій жили в хатах?

О.Г.: Вони жили як у цьому – у клуні. Це в клуні били їх біля клуні.

І.М.: У Видерті казали, що вони жили в хатах, окремі жили в хатах, а окремі в шатрах.

О.Г.: Дід розказував, і вони мені казали і люди розказували, що вони жили і в хатах, тільки там їх і побили.

І.М.: Ви розкажіть те, що Ви чули.

О.Г.: Те, що я чула. а те, що дествітельно, то моя мама спаслася. Всіх у клуні побили. Саме я не бачила, чула. А це ще дійствітельно, моя мама і Митка спаслася. Митка, мама і Макар. Да, да! Тільки його вже живого нема.

І.М.: А чий він родич, Макар?

Г.М.: То не ваша родина Макар?

О.Г.: Це, як вам сказати. Мої мами двоюрідний брат. Я ж кажу, що троє дітей.

Г.М.: То ж казали, що хлопець там спасся.

О.Г.: тільки його вже живого нема?

І.М.: А давно він помер?

О.Г.: Вже його давно нема. Десь років сім чи вісім.

Г.М.: А він їздив у Видерту чи ні?

О.Г.: Ми самі тільки взнали за це, не їздив.

Т.: Не їздив.

О.Г.: Як пам'ятник поставили, ми самі тільки взнали за те. Як же їх собирали, то як втікали, хто за сараї, хто в ліс біг, а їх стріляли, вже поїхали німці. Кажуть, що собирали вже в ту яму а там їх зарили.

І.М.: А Німці так наїздом – приїхали й поїхали.

О.Г.: Кажуть, що на місці теї клуні пам'ятник. Там біля теї клуні кладбище зробили.

Г.М.: Там, де тая могила, то поховали, чи перепоховувалися?

Т.: Самих останків ніхто не шукав. Саме зробили там, бо яко-би по свідченнях саме там було. Саме там була та клуня. Це символічний пам'ятник. Не на могилі. Саме там була клуня, навіть достовірно невідомо всіх імена. Невідомо всіх імена і скільки людей було, як звати.

О.Г.: Якось вже так, щоб воно вже змінилося.

Г.М.: Бо та жінка у Видерті казала, що хлопець там спасся. Все сидів при дорозі, виглядав, виглядав. А там десь подівся, каже, завжди сидів при дорозі і все виглядав, виглядав і в один день десь його не стало.

І.М.: А коли відкривали цей пам'ятник, то багато людей було?

О.Г.: Да, багато, ще моя мама була на відкритті, батько ще був живий. А вже той сахарний завод. Це чисто цигани його вистроїли. Даже наш батько там був. Кузню мали.

Т.: Дід ще 25 років робив на тому заводі.

О.Г.: Був і на дошці пошани. Коржевич Сергій.

Т.: Ще йде з роботи, то ще й в кузню йде, бо ціла хата дітей і внуків.

О.Г.: І на черзі на квартиру стояв і так не дочекався.

Т.: А, кажуть, сьогодні похоронили, а завтра приносять ордер.

Г.М.: Треба ж так.

Т.: І не дали.

О.Г.: Хоть би дітям дали.

Т.: Розповідали, що нічого дід не боявся. Але як почує слово КГБ, то з ним таке робилося, не передати.

Г.М.: Видно, десь перейшов через них.

Т.: Штрафбат перейшов, бо відмовився щось виконати. Каже, йдеш, спереду німці, взаді – свої. І не знаєш, кого боятися, хто вистрілить.

О.Г.: А вже у мого діда, що у Миколаївську війну воював, то й хрести були. Це мого батька батько.

Т.: Була циганка і в загоні Медведева.

Г.М.: А вона була звідки?

Т.: Воно дійсно не записувалося, а тепер не знаю, як записати. У Володимирі була циганка, яка була в таборах. Номер у неї був. Свідчення давати відмовлялася.